

Redovisning av uppdrag till Statens skolverk avseende implementering av skolreformer m.m.

Dnr U2010/259/S

Härmed redovisas uppdraget till Statens skolverk avseende implementering av skolreformer m.m. givet i särskild ordning för budgetåren 2010-2012.

Sammanfattning

Under 2010 – 2012 har Skolverket regeringens uppdrag att genomföra implementeringsinsatser omfattande läroplan, nya kursplaner och kunskapskrav inom grundskolan och motsvarande skolformer, den reformerade gymnasieskolan och den gymnasiala vuxenutbildningen, den nya betygsskalan, förändringar av förskolans läroplan samt den nya skollagen.

Skolverkets målgrupper för implementeringen är huvudmän, förvaltningschefer, skolchefer, rektorer, förskolechefer, lärare samt studie- och yrkesvägledare. Elever och föräldrar kommer också att få information vid reformernas genomförande. Skolinspektionen kommer att inbjudas till samarbete. Skolverket avser även att samarbeta med Sveriges Kommuner och Landsting samt Friskolornas riksförbund.

Insatserna målgruppsanpassas utifrån *vem* som behöver *vilken* information *när* för att en förändring i kommunen, skolan och i förskolan ska kunna genomföras. Insatserna kommer så långt det är möjligt att samordnas för de olika reformerna och kommer främst att bestå av konferenser, stödmaterial och webbkommunikation.

Under 2010 kommer implementeringen att ske i tre steg. Nationella informationskonferenser med tonvikt på bakgrund och motiv till reformerna samt en genomgång av skollagen ges för huvudmän, förvaltningschefer och skolchefer som ett första steg under maj och juni. Dessförinnan har information om Skolverkets planering spridits och konferenser har genomförts för studie- och yrkesvägledare. Som ett andra steg ges skolformsinriktade nationella informationskonferenser under augusti- oktober för rektorer och förskolechefer. Det tredje steget innehåller implementeringskonferenser som är skolformsinriktade och vänder sig dels till lokala implementeringsansvariga som tidigare utsetts av huvudmännen, dels till samtliga lärare och annan personal i skolorna. Konferenser och seminarier åtföljs av framförallt webbaserat stödmaterial.

Eftersom reformstarten för vuxenutbildningen senareläggs, följer den implementeringen delvis en annan struktur och tidsplan. Tre rikskonferenser planeras 2010 för rektorer, lärare och annan skolpersonal. Konferenserna ska, förutom reformarbetet, presentera det som för tillfället är aktuellt inom vuxenutbildningsområdet. Konferenserna filmas för att kunna följas i efterhand på webben.

Implementeringsinsatserna under 2011 kommer framförallt att vara skolformsvi inriktade i form av konferenser, webbkonferenser samt informations- och stödmaterial. Det implementeringsarbete som planeras inför 2012 kommer att baseras på utvärdering av de implementeringsinsatser som gjorts under tidigare år.

Inledning

Regeringen har den 21 januari 2010 uppdragit åt Skolverket att implementera beslutade och planerade reformer m.m. Skolverket ska inkomma med en plan och en kostnadsberäkning den 16 februari 2010. Implementeringsinsatserna omfattar läroplan, nya kursplaner och kunskapskrav inom grundskolan och motsvarande skolformer, den reformerade gymnasieskolan och den gymnasiala vuxenutbildningen samt svenskundervisning för invandrare, den nya betygsskalan, förändringar av förskolans läroplan samt den nya skollagen. I uppdraget till Skolverket betonas vikten av samordning av informationsinsatserna.

Staten har ett ansvar för att reformer blir väl kända för verksamheten så att de får avsett genomslag. En god implementering tydliggör vad som ska förändras, varför förändringen kommit till stånd och vad förändringen kommer att innebära för verksamheten och berörda parter samt ger stöd till genomförandet.

Utgångspunkter för implementeringsarbetet

För att skolreformerna m.m. ska leda till ett gott resultat behövs tid och resurser för planering och genomförande. Det är därför angeläget att målgrupperna huvudmän, förvaltningschefer, rektorer, förskolechefer samt lärare och annan skolpersonal ges förutsättningar att i rimlig tid planera för de insatser som kommer att krävas i samband med att reformerna på utbildningsområdet träder i kraft. Vid tiden för reformernas genomförande kommer även elever och föräldrar att bli viktiga målgrupper för Skolverkets informationsspridning. Med hänsyn till de stora målgrupperna och deras olika behov och förutsättningar måste insatserna vara lättillgängliga för att på så sätt förstärka förutsättningarna för likvärdighet i skolsystemet.

Implementeringsarbetet har påbörjats under 2009 genom den öppna process Skolverket haft i sitt arbete med de nya styrdokumenterna. Framförallt har rektorer och lärare i de olika skolformerna givits insyn och engagerats i arbetet.

Planeringen av implementeringsarbetet bygger bl.a. på de erfarenheter Skolverket gjort genom utvärderingen av implementeringen av individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen samt utvärderingen angående implementeringen av mål i årskurs tre. Principer för implementeringen bör vara följande.

- Insatserna ska ge målgrupperna verktyg och förutsättningar att verkställa förändringarna i det egna arbetet.
- Målen med de olika insatserna ska vara relevanta utifrån de olika målgruppernas behov.
- Aktiviteterna ska vara ändamålsenliga för att nå målen.
- Aktiviteterna ska genomföras med enhetlighet och trovärdighet.

- Material från Skolverket ska vara användbart och hålla hög kvalitet.

En analys av när i processen respektive målgrupp behöver information och stöd ska ligga till grund för planeringen. Utgångspunkten är *vem* som behöver *vilken* information *när* för att en förändring i kommunen, skolan och i förskolan ska kunna genomföras.

- Huvudmän, förvaltningschefer och skolchefer behöver ha kunskaper tidigt i processen för att kunna överblicka konsekvenserna för de egna skolorna och förskolorna.
- Rektorer och förskolechefer behöver ha kunskaper för att kunna stödja lärarna i förändringsprocessen.
- Gymnasierepresentanter och ämnesrepresentanter i grundskolor som tidigare under processen utsetts av huvudmannen samt personer inom förskolan som utses av huvudmannen behöver intensiva insatser för att kunna bidra till att planera och genomföra implementeringen på lokal nivå.

Samarbete med Skolinspektionen m.fl.

För att uppnå en bred förankring och en samstämmighet i implementeringen av den nya skollagen, avser Skolverket att samarbeta med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Friskolornas riksförbund och Skolinspektionen. Ett samarbete planeras också för de övriga reformimplementeringsinsatserna, bl.a. för att kunna samordna och rikta insatserna på ett sätt som är effektivt för Skolverket och för målgrupperna. Samarbete med personalorganisationerna m.fl. inom skolområdet kommer också att eftersträvas.

Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten kommer att erbjudas utbildningsinsatser. Inspektionens arbete är också ett verktyg för att implementera reformerna. Skolverkets förhoppning är att Skolinspektionen även kan delta i kvalitetssäkringen av stöd- och informationsmaterial angående den nya skollagen. Genom sin regionala organisation kan Skolinspektionen även bidra till kunskapsspridningen. Skolverket har även inlett en dialog med Utbildningsradion som bl.a. avser att ta fram material om olika ämnen i grundskolan.

Samordnade insatser

Implementeringsarbetet omfattar flera stora reformer, berör samtliga skolformer och vänder sig till flera olika målgrupper. I genomförandet kommer Skolverket att utnyttja alla möjligheter till samordning för att såväl Skolverkets som huvudmannens och skolornas resurser ska användas effektivt. Även andra nationella utvecklingsprojekt, exempelvis värdegrundsuppdraget, läsa-skriva-räkna-satsningen och matematikuppdraget, som Skolverket arbetar med kommer att genomföras så att möjligheterna att belysa reformperspektivet tas tillvara. Rektorsutbildningen är en annan viktig kanal.

2010 - Implementering i tre steg

Under 2010 har Skolverket utifrån ovanstående utgångspunkter valt en implementeringsprocess i tre steg som åtföljs av verktyg riktade till de olika målgrupperna för att ge möjlighet till fördjupade diskussioner om förändringarna samt underlätta förutsättningarna för genomförandet i den egna verksamheten. Nedan beskrivs först de tre stegen och därefter följer en översiktlig beskrivning av de verktyg som Skolverket kommer att utarbeta för att underlätta för de olika målgrupperna att genomföra reformerna lokalt.

Steg 1 Huvudmän och förvaltningschefer samt studie- och yrkesvägledare

I det första steget inbjuder Skolverket till cirka tio rikskonferenser med information om samtliga reformer under maj-juni där målgruppen är huvudmän, förvaltningschefer och skolchefer. Konferensernas spridning över riket bestäms efter samråd med Sveriges Kommuner och Landsting samt Friskolornas riksförbund. Skolverket planerar en informationskampanj med syfte att fullt ut nå målgruppen.

Konferenserna ska behandla bakgrund och motiv för förändringarna och därigenom skapa förståelse för reformerna och sambanden mellan de olika delarna. De kommer vidare att fokusera på generella principiella och organisatoriska förändringar på övergripande verksamhetsnivå, presentera den nya skollagen, den nya betygsskalan, föreslagna förändringar av kursplaner och kunskapskrav inom grundskolan och motsvarande skolformer, den reformerade gymnasieskolan inklusive den gymnasiala vuxenutbildningen samt förändringar av förskolans läroplan. Tonvikten kommer att ligga på förändringarna i skollagen och bakgrunden till dessa.

Utöver detta ska målgruppen ges en tydlig bild av hela implementeringsprocessen samt hur implementering och kompetensutveckling kan ske på nationell och lokal nivå.

Innehållet i konferenserna kommer att finnas tillgängligt på webben, alternativt webbsändas. I samband med konferenserna läggs ett webbmaterial om reformerna m.m. ut på Skolverkets hemsida samt ett informationsbladssystem om den nya skollagen, uppbyggt efter lagens nya utformning och med ett tematiskt perspektiv.

Övriga konferenser våren 2010

En serie konferenser under april riktar sig till studie- och yrkesvägledare. Konferenserna har tonvikten på förändringarna inom gymnasieskolan. För grundskolans del behandlas bl.a. frågan om språkvalets betydelse för elevens studiegång. För vuxenutbildningens del kommer fokus att ligga på skillnader och likheter mellan vuxenutbildningen och gymnasieskolan.

Tidiga seminarier planeras även för elevorganisationer och läromedelsproducenter för att ge en överblick över förändringarna.

Steg 2 Rektorer och förskolechefer

I det andra steget inbjuder Skolverket till cirka 30 nationella informationskonferenser under augusti-oktober där målgrupperna är rektorer, förskolechefer, utvecklingsledare och motsvarande befattningshavare. Genom konferenserna och samarbete med SKL och Friskolornas riksförbund räknar Skolverket att nå samtliga rektorer och förskolechefer i landet.

Konferenserna, som således riktas till skolans verksamhetsnivå, är delvis gemensamma för olika skolformer, men innehållet har olika omfattning och tonvikt beroende på var i genomförandeprocessen de olika skolformerna befinner sig.

Under augusti hålls seminarier för de svenska utlandsskolorna om den nya skollagen, den nya betygsskalan, förändringar av kursplaner och kunskapskrav inom grundskolan samt den reformerade gymnasieskolan.

Eftersom förändringarna inom vuxenutbildningen planeras träda i kraft först 2012 följer reformimplementeringen inom vuxenutbildningen delvis en annan tidplan. Skolverket kommer att genomföra tre rikskonferenser under november 2010 för rektorer, lärare och annan skolpersonal. Konferenserna ska, förutom reformarbetet med skollag, ämnesplaner och betygssystem, presentera det som för tillfället är aktuellt inom vuxenutbildningsområdet, exempelvis nya uppdrag inom sfi och grundläggande vuxenutbildning samt arbetet med yrkesvux. Konferenserna filmas för att kunna följas i efterhand på webben.

Material i anslutning till konferenser och seminarier kommer att följa samma system som i steg 1, dvs. webbmaterial och informationsblad. Ett viktigt komplement för informationsspridning till rektorer är även Skolverkets nyhetsbrev.

Steg 3 Lärare och övrig skolpersonal

I det tredje steget erbjuder Skolverket dels en informationssatsning under vecka 44 som är gemensam för de olika reformerna, dels skolformsvis riktade insatser under hösten.

Målgruppen för förskolans arbete är personer som utses av huvudmannen och som utgör en viktig resurs så att insatserna når ut till varje förskola och dess personal. Syftet med konferenserna är att konkretisera implementeringsinsatserna och ge utrymme för fördjupning och dialog kring förändringar i läroplanen och skollagstiftningen. Cirka 20 implementeringskonferenser genomförs under oktober-december. Konferenserna kompletteras med webbinformation, stödmaterial och kommenterande material.

För de obligatoriska skolformerna kommer implementering för lärargrupper att ske i flera steg. En "kick-off" planeras inför vecka 44 genom information om de nya kursplanerna i form av en webbkonferens och intervjuer på webben. I anslutning till konferenserna kommer material att tas fram som kan användas för arbetet på lokal nivå.

Inom gymnasieskolan räknar myndigheten med att under veckorna 40-48 nå cirka 30 000 lärare och annan personal genom konferenser samt program- och ämnes-träffar i samarbete med kommun- och regionförbund och med Skolverkets experter.

Verktyg för genomförande på lokal nivå

Som framgår ovan kommer Skolverket fortlöpande under implementeringsperioden att producera olika former av stöd- och kommentarmaterial som kan användas för studier och diskussioner på varje arbetsplats. Material och information kommer successivt att göras tillgängligt på webben och på annat sätt under hela implementeringsprocessen. Produkterna kommer att ha olika utförande och tillhandahållas genom olika media beroende på vilken målgrupp eller segment inom målgruppen som produkten riktar sig till. Även i vilket sammanhang produkten ska spridas, exempelvis vid konferenser, via sociala medier eller i klassrum, är avgörande för utformningen.

Beträffande implementeringen av skollagstiftningen ska som ett första steg skriftlig information om förändringarna utformas i ett lösbladssystem med information uppbyggt efter lagens nya utformning och med teman, där mottagaren kan ladda ner eller skriva ut de blad som är intressanta för verksamheten. Exempel: *Bestämmelser om elevernas utveckling mot målen i den nya skollagen; Rektorns nya roll; Hur påverkas de fristående skolorna av den nya skollagen?* Materialet kommer till en början att endast innehålla de viktigaste förändringarna och bakgrunden till dessa. Systemet gör materialet lätt att komplettera, exempelvis genom svar på frågor som ställs.

I förskolans implementeringsarbete ska stöd- och kommentarmaterialet bidra till att fördjupa kunskapen om läroplanen som styrdokument och utgå från de överväganden som ligger till grund för förtydliganden och kompletteringar i läroplanen. Material till stöd för förskolans arbete med uppföljning och utvärdering är ett sådant område.

Det kommer också att behövas stödmaterial kring barns utveckling och lärande med inriktning på språk, matematik, naturvetenskap och teknik och om hur barns allsidiga utveckling och lärande kan utmanas och stimuleras i förskolan.

Även implementeringen för de obligatoriska skolformerna syftar till att skapa en beredskap för kommande förändringar och en förståelse för hur de nya styrdokumenterna ska tillämpas. Insatserna utformas för att stödja ett lokalt utvecklingsarbete med utgångspunkt i de nya styrdokumenterna. Materialet kommer till stor del att vara utformat med ämnesanknytning för att utgöra ett gott stöd för de som av huvudmannen utsetts att planera och genomföra implementeringen på lokal nivå. Filmproduktioner, Allmänna råd med kommentarer, övrigt stödmaterial och webbaserade resurser är exempel på material som kommer att tas fram.

För gymnasieskolans del kommer Skolverket att utarbeta utbildnings- och kommentarmaterial som i första hand de av huvudmannen utsedda gymnasierestanterna ska ha som utgångspunkt och stöd när de planerar och genomför fortbildning av lärare i reformarbetet på den egna skolan.

I implementeringsinsatserna ingår även information om förändringar i det nationella prov- och bedömningssystemet.

För vuxenutbildningens målgrupper kommer stödmaterial att tas fram där vuxenutbildningens särart lyfts fram. Materialet kan utgå från likheter och skillnader mellan ungdomsskolan och vuxenutbildningen. Informationsmaterialet ska komplettera konferenserna och utgöra en del av strategin för implementeringsarbetet på vuxenutbildningsområdet.

Skolverket bedömer att genom de verktyg som valts för att komplettera konferenserna, kommer samtliga lärare i alla skolformer att kunna ta del av den information om reformerna som myndigheten kommer att ta fram.

Implementering 2011

Under 2011 inriktas implementeringsarbetet i huvudsak på skolformsfrågor. Skolverket kommer nu även att arbeta med föräldrar och elever som målgrupper, exempelvis med informationsmaterial som distribueras genom skolornas egen försorg.

Implementeringsarbetet avseende förskolan kommer att inriktas mot kommentar- och stödmaterial samt webbkonferenser och -information.

För skolformerna inom den obligatoriska skolan kommer konferenser att ges tidigt under våren 2011. Huvudmän-, kommun- eller lärarrepresentanter får mer riktat och ämnesspecifikt material som kommuniceras och diskuteras kompletterat med webbaserade intervjuer. För att ge förståelse för hur den nya betygsskalan och kunskapskrav i de lägre årskurserna kan tillämpas planerar Skolverket för kompetensutveckling i betygssättning och bedömning genom att uppdragsutbildningar utformas som riktas mot skolor och arbetslag via universitet och högskolor. Utöver detta överväger Skolverket särskilda insatser för särskolan, specialskolan och sameskolan.

Om betyg i årskurs 6 genomförs, kommer insatser att behövas för de nya lärargrupper som ska sätta betyg. Sådana insatser ryms dock inte inom de resurser som Skolverket förfogar över.

Implementeringen för gymnasieskolan kommer att fortsätta med konferenser, filmer, texter och utbildningsmaterial för i första hand lärare och andra anställda inom skolan. Implementeringen kommer till stor del att ske program- och ämnesvis.

För vuxenutbildningens del avser Skolverket att i början av april 2011 anordna en konferens för skolhuvudmän inom vuxenutbildning. Syftet är att informera om förestående reformer, övergångsregler för vuxenutbildningen samt aktuella frågor. Konferensen förläggs till Stockholm och filmas för att i efterhand kunna följas på webben.

Under hösten 2011 anordnas en webbsänd halvdagskonferens som uppföljning av de tre rikskonferenserna 2010 som beskrivits ovan. Målgrupp är i första hand lärare och andra anställda inom vuxenutbildningen. Nyheter och förändringar utifrån

redan given information bör vara i fokus, men Skolverket undersöker även möjligheten att via en chattfunktion kunna ställa frågor till Skolverkets vuxenutbildningsenhet on-line, så att frågorna och svaren blir tillgängliga för samtliga som följer sändningen.

I oktober 2011 kommer den sista regeringsrapporten om yrkesvux att lämnas till regeringen och troligen kommer därför en slutkonferens att arrangeras. Även vid en sådan konferens kan information ges om reformerna.

För skollagens del är nästa steg att utforma ett kommenterande material baserat på de vanligaste samt de mest problematiska frågeställningar som Skolverket stött på under det inledande implementeringsarbetet. Arbetet planeras att ske i samråd med Skolinspektionen.

Implementering 2012

Implementeringsinsatserna 2010-2011 kommer att utvärderas och ligga till grund för implementeringen 2012 av den obligatoriska skolan och gymnasieskolan. Utifrån dessa erfarenheter kan olika kompetensutvecklingsinsatser aktualiseras, exempelvis i bedömningsfrågor via olika media. I dagsläget bedömer Skolverket att inga större samlade insatser i form av rikskonferenser behövs under 2012. Implementeringsarbetet i övrigt kommer därför huvudsakligen att bestå av insatser för i första hand lärare och annan skolpersonal.

För lärare och annan personal inom vuxenutbildningen planerar Skolverket dock att genomföra ett antal konferenser under vintern 2012. Konferenserna ska utgå från det behov som identifierats under 2010 och 2011 samt även ta upp aktuella frågor inom reformarbetet och vuxenutbildningen i övrigt. Möjligheter att samverka med SKL och region- och kommunalförbund kommer att undersökas.

Kostnader

Skolverket får för uppdragets genomförande använda högst 97 miljoner kr under 2010. Under förutsättning att riksdagen så beslutar, planeras att ytterligare 94 miljoner kronor ska få användas 2011 och 34 miljoner kronor 2012. Skolverket har gjort en preliminär fördelning av totalt 225 miljoner kronor utifrån de aktiviteter och verktyg som redovisats ovan. Eftersom Skolverket huvudsakligen planerar att kommunicera via konferenser och webbaserat material utgör detta de största kostnadsposterna. Ytterligare en stor kostnadspost är tryckningen av kursplaner till samtliga lärare inom den obligatoriska skolan.

Genom att ta tillvara samordningsmöjligheter både mellan de olika implementeringsprojekten inom Skolverket och med andra organisationer och myndigheter, kommer implementeringsuppdraget att genomföras på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. På grund av samordningen är det inte möjligt att redovisa en kostnadsuppdelning på skolformer. Någon närmare kostnadsberäkning kan inte lämnas vid den tidpunkt för denna redovisning som regeringen bestämt.

Betyg i årskurs 6

Skolverket har även beredskap för ytterligare reformimplementering om betyg inför i årskurs 6. Särskilda kompetensutvecklingsinsatser kommer då att behöva genomföras under 2011 för de nya lärargrupper som ska sätta betyg. Skolverkets bedömning är dock att särskilda resurser för detta ändamål måste tillföras.

Det kommer att finnas skolenheter där ingen lärare tidigare satt betyg. Visserligen ingår redan idag ett ansvar för lärare att bedöma elevers kunskaper, men betygsättning kommer ändå delvis att förändra lärarens arbetsförutsättningar och även ställa andra krav på lärare. Förändringen kommer att bli störst för skolor som organiseras som F-6- eller 1-6-skolor. Lärare i sameskolan har heller inte satt betyg tidigare. På vissa skolenheter kommer därutöver administrativa rutiner att behöva skapas, t.ex. för registrering och arkivering av betyg, arbete med betygs katalog.

Skolverket bedömer att två resurspersoner per skola, totalt ca 10 000 personer, behöver utses för implementeringen av betyg i årskurs 6. Därutöver behöver myndigheten utveckla material för webb och i tryckt form. Kostnaden beräknas till 15 miljoner kronor för 2011. Därutöver kan kompetensutvecklingsinsatser behöva genomföras inom ramen för lärarlyftet.